

Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 296 153 222
fax: 296 153 264

Tanec a drogy 2007

Souhrn hlavních výsledků studie:

- Mezi nejčastěji užívané drogy patří mezi příznivci taneční hudby alkohol a konopí. Následují extáze, pervitin, lysohlávky, poppers a LSD. Mezi lety 2003 a 2007 došlo relativně k nejvyššímu nárůstu celoživotní prevalence kokainu a poppers (nitrátů). Klesly naopak roční i třicetidenní prevalence konopných drog a LSD.
- Pozitivně lze hodnotit také pokles akceptovatelnosti LSD, lysohlávek, GHB a ketaminu. Mírně naopak vzrostla akceptovatelnost i atraktivita kokainu, atraktivita je vyšší také u extáze.
- Respondenti považují pervitin za nejrizikovější drogu s ohledem na svoje školní nebo pracovní povinnosti a mezilidské vztahy. Tabák je naopak nejvíce spojován s finančními a zdravotními riziky.
- Tabák je současně drogou, jejíž konzumaci si přeje ukončit největší procento osob (60,7 %), následuje pervitin (39,1 %). Naopak na dalším užívání trvá 39 % uživatelů konopí, 33,5 % uživatelů extáze a 32,3 % konzumentů LSD.
- V populaci návštěvníků tanečních párty přetrvává zájem o služby spojené se snižováním rizik – informace a kvalitativní testy tablet extáze. Většina dotázaných (89,5 %) uvedla, že by je informace o nebezpečné substanci v tabletce odradila od jejího požití.
- Velmi častým problémem je v populaci návštěvníků tanečních akcí řízení automobilu pod vlivem alkoholu nebo jiných drog. Za volant usedla pod vlivem nějaké omamné látky téměř polovina (49 %) majitelů řidičského oprávnění, 1,2 % jich měla nehodu pod vlivem drog.

1. Úvod

Studie Tanec a drogy 2007 se zabývá užíváním drog v prostředí tanečních akcí a mezi jejich návštěvníky a navazuje na obdobné studie z r. 2000 a 2003.

Od roku 2003, kdy proběhlo poslední šetření mezi rekreačními uživateli drog v prostředí klubové zábavy, se významně snížil počet organizací drogové prevence, které poskytují nebo poskytovaly svoje služby rekreačním uživatelům tanečních drog. Výsledkem byl velmi malý nebo žádný kontakt s cílovou populací a z toho plynoucí nedostatek informací o míře rekreačního užívání drog – obojí přitom znesnadňuje efektivní intervenci v prostředí klubového života.

Přitom již několik let patří české prevalence tanečních drog – především extáze – v mladších věkových kategoriích i v obecné populaci k nejvyšším v Evropě. (srov. EMCDDA 2004, 2005, 2006 a 2007).

Výzkum Tanec a drogy 2007 měl proto tyto hlavní cíle:

- zmapovat míru a kontext rekreačního užívání drog mezi příznivci elektronické taneční hudby,
- zjistit spokojenost s dostupností preventivních aktivit v prostředí noční zábavy a poptávku po nich,
- v návaznosti na podobná šetření z let 2000 a 2003 prozkoumat trendy v užívání drog v dané populaci.

2. Metodologie

Studie meritorně i metodologicky navazuje na stejně zaměřený výzkum Tanec a drogy 2003 (Kubů, Škařupová, Csémy 2006), design výzkumu byl v obou případech odvozen z výběrového šetření každoročně prováděného britským hudebním magazínem Mixmag (Winstock 2000).

Sběr dat proběhl nejlevnějším a nejrychlejším možným způsobem – prostřednictvím interaktivního dotazníku umístěného na webu Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti. Dotazník byl přístupný od poloviny června do konce září 2007.

Informaci o probíhajícím výzkumu otiskly servery zaměřené na tematiku elektronické taneční hudby Techno.cz a Rave.cz, objevila se také v klubové sekci webu Metropolislive.cz orientovaném na městskou zábavu, měsíčník klubové scény Xmag informoval o dotazníku svoje čtenáře prostřednictvím mailing listu.

Vedle úvodního textu, který obsahoval instrukce k vyplnění dotazníku, byla právě propagace hlavním nástrojem, jak omezit výběrový soubor na příznivce elektronické taneční hudby. Povaha cílové skupiny – již jsou rekreační uživatelé (tanečních) drog – v podstatě neumožňuje jiný systematický kontakt s respondenty. Protože sebenominovaný vzorek výzkumu nepochází z pravděpodobnostního výběru, nelze považovat Tanec a drogy 2007 za reprezentativní šetření. I přes omezenou možnost zobecnění výsledků však tento způsob sběru dat přináší cenné informace.

Dotazník, který se – až na drobné změny – nelišil od dotazníku z roku 2003, obsahoval sérii otázek na prevalence vybraných drog, frekvenci, intenzitu a změny v konzumaci drog. Podrobněji byl sledován kontext užívání alkoholu, konopí, extáze, pervitinu a kokainu, drogami za volantem a některými postoji k užívání drog. Poslední část dotazníku obsahovala otázky na socio-demografické charakteristiky souboru.

3. Charakteristika výběrového souboru.

Dotazník umístěný na webových stránkách Národního monitorovacího střediska vyplnilo 2443 respondentů. Obě pohlaví byla zastoupena nerovnoměrně: výzkumu se zúčastnilo 68,5 % mužů a 31,5 % žen. Nejmladšímu respondentovi bylo v době výzkumu 11 let, nejstarší uvedl 70 let¹, přičemž věkový průměr souboru činil 22,5 roku (21,6 pro ženy a 23 let pro muže).

Rozložení souboru do věkových kategorií ukazuje tabulka 1.

Tabulka 1: Věkové kategorie (%).

Věk	Ženy	Muži	Celkem
19 a méně	33	23	26
20 - 24	48	46	46
25 - 29	15	24	21
30 a více	4	7	6
Celkem	100 % (n = 761)	100 % (n = 1668)	100 % (N = 2429)

Ve srovnání s rokem 2003, kdy bylo provedeno poslední šetření mezi tancechtivou mládeží, byly v roce 2007 více zastoupeny vyšší vzdělanostní kategorie a na úkor středoškolských studentů přibývalo také vysokoškoláků a pracujících respondentů. Téměř tři čtvrtiny souboru (70 %) měly v době sběru dat alespoň středoškolské vzdělání s maturitou. Oproti roku 2003 se zároveň zvýšily finanční prostředky, které mají mladí lidé navštěvující párty k dispozici. Zatímco v roce 2003 hospodařila polovina příznivců taneční hudby s rozpočtem do 5000 Kč, o čtyři roky později už se do této částky vešlo jen 35 % respondentů.

Čtvrtina výběrového souboru pocházela z Prahy, 17 % respondentů žilo v době výzkumu v Jihomoravském kraji.

Nejoblíbenějšími žánry taneční hudby byly v roce 2007 techno (54 %), následované drum'and'bassem (48 %).

4. Výsledky

4.1 Prevalence sledovaných drog

Úvodní část dotazníku byla věnována užívání vybraných drog. Sledování tří prevalenčních horizontů – alespoň jedné zkušenosti s drogou během celého života, během posledního roku a posledních třiceti dní – patří mezi základní otázky výzkumů mezi (potenciálními) uživateli drog.

Prevalence všech sledovaných drog, k nimž jsou dostupné srovnatelné údaje, je v populaci příznivců elektronické taneční hudby vyšší než v obecné populaci mladých lidí. Nejčastěji užívanými drogami byly ve všech sledovaných obdobích alkohol a konopí – s oběma má alespoň jednu životní zkušenost naprostá většina respondentů, následují stimulancia extáze a pervitin, halucinogenní houby, poppers,

¹ Dotazník vyplnilo 8 osob (0,3 %) mladších 15 let a 6 osob (0,3 %) ve věku na 50 let. Ačkoliv je málo pravděpodobné, že by se lidé z těchto věkových skupin pravidelně účastnili tanečních akcí a byly rekreačními uživateli drog, nelze tuto možnost s jistotou vyloučit. V této souvislosti je třeba upozornit na omezení plynoucí z využití internetového dotazníku, kdy není možné zamezit tomu, aby dotazník vyplnili také lidé, kteří z cílové populace rekreačních uživatelů v prostředí tanečních párty nepocházejí.

LSD a kokain. Nejvýraznější nárůst celoživotní prevalence je patrný u kokainu a poppers, mezi lety 2000 a 2007 pak také u pervitinu, rostoucí roční prevalence se týká opět především kokainu, mezi lety 2003 a 2007 naopak klesla roční prevalence konopných drog, extáze a LSD. Údaje o třicetidenní prevalenci máme pouze z let 2003 a 2007 – opět je patrný nárůst u kokainu, alkoholu a pervitinu, pokles u konopí, extáze a LSD.

Ve výběrovém souboru přitom 7,5 % osob neužilo nikdy žádnou ilegální drogu², naopak 84 % osob užila alespoň jednu ilegální drogu během posledního roku a 70 % během posledních třiceti dnů.

Tabulka 2: Celoživotní, roční a třicetidenní prevalence sledovaných drog v letech 2000*, 2003** a 2007 (%). Uspořádáno sestupně podle celoživotní prevalence v roce 2007.

Droga	Celoživotní			Roční			Třicetidenní	
	2000	2003	2007	2000	2003	2007	2003	2007
Alkohol	86,6	97,9	96,8	81,4	95,0	94,4	84,0	89,6
Konopné drogy	82,6	91,9	91,2	78,9	84,4	75,8	64,4	60,0
Extáze	53,6	66,9	69,0	39,3	54,0	49,7	32,5	30,0
Pervitin	33,4	44,6	47,6	21,7	24,9	28,0	13,8	15,8
Lysohlávky	37,8	43,0	47,6	21,4	20,3	19,8	3,5	3,9
Poppers	10,8	35,1	44,9	5,4	21,1	16,6	7,9	5,8
LSD	49,0	45,2	43,0	31,0	22,8	20,7	8,8	6,8
Kokain	18,7	20,1	30,9	9,9	12,4	19,3	4,3	7,7
Heroin	9,1	6,1	6,4	3,7	1,1	1,2	0,4	0,7
GHB	9,8	6,7	6,2	5,4	2,1	1,4	0,9	0,3

* Zdroj: Anketa Semtex Dance 2000

** Zdroj: Tanec a drogy 2003

Roční i třicetidenní prevalence drog přitom roste s četností návštěv párty. Neplatí to pouze pro organická rozpouštědla, která nevykazují žádnou souvislost s nočním životem, a pro opiáty heroin a subutex, kde i přes poměrně malé zastoupení platí nepřímá úměra.

4.2 Akceptovatelnost a atraktivita drog

Indikátorem akceptovatelnosti konkrétní drogy byla v dotazníku otázka „Kterou drogu bys nikdy nezkusil/a?“. Tabulka 3 pak uvádí procento osob, které danou drogu neuvedly. Indikátorem atraktivity byla vedle toho otázka „Kterou drogu bys zkusil/a nejraději?“.

Nejakeptovanějšími byly v roce 2007 legální alkohol a tabák, spolu s ilegálními konopnými drogami a extází. Od roku 2003 se přitom zvýšila akceptovatelnost kokainu, která zřejmě souvisí s jeho větší dostupností a klesající cenou. K poklesu akceptovatelnosti došlo naopak u LSD, lysohlávek, GHB a ketaminu.

Drogou nejatraktivnější, tedy takovou, u níž nejvíce respondentů uvedlo, že by ji zkusilo nejraději, zůstává v obou letech kokain. Atraktivita extáze se oproti roku 2003 loni mírně zvýšila.

² Nebyla započítána zkušenost s alkoholem a tabákem, zahrnuta naopak byla organická rozpouštědla.

Tabulka 3: Akceptovatelnost a atraktivita drog v letech 2003 a 2007.

Droga	Akceptovatelnost (%)		Atraktivita (%)	
	2003	2007	2003	2007
Alkohol	99,9	99,6	4,8	8,6
Konopné drogy	96,7	96,1	7,6	8,8
Tabák	96,8	96,0	2,4	4,9
Extáze	88,7	89,0	9,9	14,4
Lysohlávky	79,2	76,7	10,0	9,5
LSD	78,6	73,4	16,8	15,3
Poppers	69,9	73,2	2,0	2,8
Kokain	66,9	71,8	27,5	30,7
Pervitin	59,7	58,4	3,5	3,6
GHB	59,9	47,6	2,8	2,7
Ketamin	55,6	46,1	3,5	4,7
Crack	43,7	43,3	5,4	5,8
Subutex	-	41,5	-	1,1
Heroin	-	21,1	-	3,1
Organická rozpouštědla	26,0	20,3	0,2	0,3

4.3 Subjektivně vnímané změny konzumace drog

Subjektivní hodnocení vlastního užívání drog v dotazníku zastupovala otázka „Jak se v posledním roce změnila Tvoje konzumace drog?“.

Drogami s nejstabilnější úrovní kontumace se jeví alkohol a konopí, u kterých uvedlo největší procento osob nezměněnou míru konzumace během uplynulého roku. Největší podíl těch, kteří konzumaci snížili nebo vyloučili úplně, jsme zaznamenali u pervitinu (72,4 %, více než polovina přitom uvedla, že jejich konzumace pervitinu skončila), u hub lysohlávek (70,6 %) a u LSD (66,6 %). U kokainu uvedl největší podíl respondentů (12,7 %) první konzumaci.

Tabulka 4: Subjektivně udávané změny v konzumaci drog. Jde o podíly z těch, kteří danou drogu užili v posledním roce.

(%)	Alkohol	Konopné drogy	Extáze	Kokain	Pervitin	LSD	Lysohlávky
skončila	2,7	22,1	27,2	36,9	50,6	43,2	43,5
snížila se	29,9	31,8	32,9	23,8	21,7	23,4	27,1
je stejná	43,6	29,1	19,7	16,6	11,2	20,2	20,0
zvýšila se	23,3	15,9	12,9	10,1	10,7	7,4	5,0
začala	0,5	1,2	7,3	12,7	5,9	5,8	4,3

4.4 Postoje respondentů ke konzumaci drog

Oproti roku 2003 se téměř zdvojnásobil počet příznivců elektronické taneční hudby, kteří si přejí přestat kouřit tabák (60,7 % versus 32,7 %) a konopí (14,3 % versus 7,1 %), a ztrojnásobil se počet těch, kteří si přejí přestat s konzumací pervitinu (39,1% versus 7,9 %). U většiny sledovaných drog se však zároveň zvýšilo procento těch, kteří si jejich konzumaci ukončit nepřejí: konopí (26 % v roce 2003 versus 39,5 % v roce 2007), extáze (11,9 % versus 33,5 %), kokain (1,8 % versus 19,9 %), pervitin (2,1 % a 11,8 %), LSD (3 % a 32,3 %).

Tabulka 5: Přání ukončit konzumaci drogy, či v ní pokračovat. N = počet těch, kteří drogu užili v posledním roce.

Droga	Chce přestat (%)	Nechce přestat (%)	N
Alkohol	16,7	41,0	2305
Tabák	60,7	11,9	1856
Konopné drogy	14,3	39,5	1851
Extáze	9,8	33,5	1213
Lyšohlávky	4,1	18,6	484
LSD	5,9	32,3	505
Kokain	8,3	19,9	472
Pervitin	39,1	11,8	685
Poppers	5,2	5,7	406

Vysoký podíl osob, které si přejí skončit s konzumací tabáku, může vedle protikuřácké kampaně souviset také s relativně vysokou mírou těch, kteří si připouštějí v souvislosti s tabákem určitou možnost vzniku finančních potíží (34,4 %) a problémů s fyzickým zdravím (38 %). Poměrně překvapivě je tak tabák vnímán jako jedna z nejnebezpečnějších drog.

Nejvíce rizik souvisejících s pamětí připsali respondenti konopným drogám (37,4 %), potíže se změnami nálad připsalo nejvíce respondentů pervitinu (43,7 %). Pervitin je nejproblematictější vnímán také v souvislosti s mezilidskými vztahy, kde si potíže připustilo 32 % respondentů, a s problémy v práci či ve škole – tady si rizika uvědomuje 21,5 % respondentů.

Tabulka 6: Podíl osob, které si připouštějí určitou možnost vzniku problémů souvisejících s užíváním drog. Jde o osoby, které zvolily na škále od 0 (žádné problémy) do 4 (velmi vážné problémy) hodnotu 2 nebo vyšší.

Potíže s:	Alkohol	Konopné drogy	Tabák	Kokain	Extáze	LSD / lysohlávky	Pervitin
financemi	23,1	12,6	34,4	13,7	10,1	3,5	23,0
změnami nálad	23,3	25,8	8,4	10,0	22,6	19,0	43,7
pamětí	25,4	37,4	2,1	3,6	13,2	9,1	21,4
fyzickým zdravím	19,7	12,5	38,0	5,4	12,4	6,1	32,9
mezilidskými vztahy	19,0	15,1	4,4	6,4	8,5	8,9	32,0
prací/školou	13,6	17,9	4,0	4,0	6,2	5,0	21,5

4.5 Harm reduction programy a jejich dostupnost

Součástí dotazníku byla i baterie otázek zaměřených na dostupnost programů snižování rizik v prostředí tanečních párty a na postoje k těmto službám.

Většina dotázaných (78,5 %) vyjádřila nespokojenost s dostupností služeb, jako jsou XTC testy a informační stánky, v prostředí párty. Přitom se podobné služby těší důvěře rekreačních uživatelů drog a mají zřejmě potenciál varovat je před nebezpečnými substancemi vydávanými za extázi: 89,5 % respondentů uvedlo, že by je informace o obsahu nebezpečnějších látek než MDMA v tabletce odradila od její

konzumace. Malá část souboru supluje nepřítomnost služeb svépomocí a testy si provádí sama, 74,2 % respondentů by službu pravděpodobně využily, kdyby byla k dispozici.

Tabulka 7: Odpověď na otázku „Jak často si před konzumací XTC testuješ složení tabletky kvalitativním testem?“

Jak často...:	n	%
nikdy, nezajímá mě to	284	23,9
nikdy, služby není na akcích dostupná	635	53,4
příležitostně, je-li služba dostupná	165	13,9
vždy, je-li služba dostupná	82	6,9
příležitostně, testy si provádím sám/a	14	1,2
vždy, provádím si testy sám/a	10	0,8
Celkem	1190	100

4.6 Drogy za volantem.

V roce 2007 vlastnilo řidičský průkaz více než dvě třetiny dotázaných (67,5 %). Téměř polovina majitelů řidičského průkazu (49 %) přitom alespoň jednou v uplynulém roce řídila automobil pod vlivem alkoholu nebo jiné omamné látky a 1,2 % jich měla pod vlivem nějaké omamné látky dopravní nehodu. V celém výběrovém souboru pak méně než polovina osob (40,9 %) uvedla, že nikdy nebyla spolujezdcem řidiče pod vlivem omamných látek.

Příznivci elektronické taneční hudby usednou za volant automobilu nejčastěji pod vlivem konopí a alkoholu, následují extáze a pervitin.

Tabulka 8a: Vybrané drogy za volantem

Droga	2003 (N=1652)			2007 (N=2443)		
	řízení pod vlivem (%)	spolujezdec řidiče pod vlivem (%)	nehoda pod vlivem (%)	řízení pod vlivem (%)	spolujezdec řidiče pod vlivem (%)	nehoda pod vlivem (%)
Konopí	37,0	66,3	1,9	24,8	44,6	0,5
Alkohol	27,9	57,4	4,2	13,5	28,2	0,5
Kokain	3,8	8,7	0,1	2,7	5,2	0,1
Kokain+alkohol	1,8	5,6	0,0	1,0	2,7	0,1
XTC	16,6	34,8	0,5	7,4	13,9	0,2
XTC+ alkohol	5,0	15,4	0,1	1,5	4,3	0,2
Pervitin	9,7	24,4	0,3	6,9	15,2	0,2
Pervitin+alkohol	2,4	10,9	0,2	1,6	4,3	0,2
LSD/lysohlávky	6,1	10,9	0,2	1,4	3,2	0,1

Tabulka 8b: Majitelé řidičských průkazů a drogy za volantem

Droga	2003 (N=1010)				2007 (N=1546)			
	řízení pod vlivem		z toho nehoda		řízení pod vlivem		z toho nehoda	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Alkohol	41,7	421	10,5	44	18,8	290	3,9	13
Konopné látky	56	566	3,5	20	35,6	550	1,8	11
Extáze	26,1	264	1,1	3	11,1	172	2,2	4
Pervitin	14,5	146	1,4	2	9,7	150	3,6	6
LSD/ lysohlávky	9,6	97	0	0	1,9	29	5,9	2
Kokain	5,3	54	1,9	1	3,9	60	3	2

5. Literatura

EMCDDA. 2004. *Annual the state of the drugs problem in the European Union and Norway*. Luxembourg: EMCDDA.

EMCDDA. 2005. *Annual report 2005: the state of the drugs problem in Europe*. Luxembourg: EMCDDA.

EMCDDA. 2006. *Annual report 2006: the state of the drugs problem in Europe*. Luxembourg: EMCDDA.

EMCDDA. 2007. *Annual report 2007: the state of the drugs problem in Europe*. Lisbon, Portugal: EMCDDA.

Kubů, P., Křížová, E. 2001. *Anketa Semtex dance 2000*. Praha: Drogmem o.s., 2001.

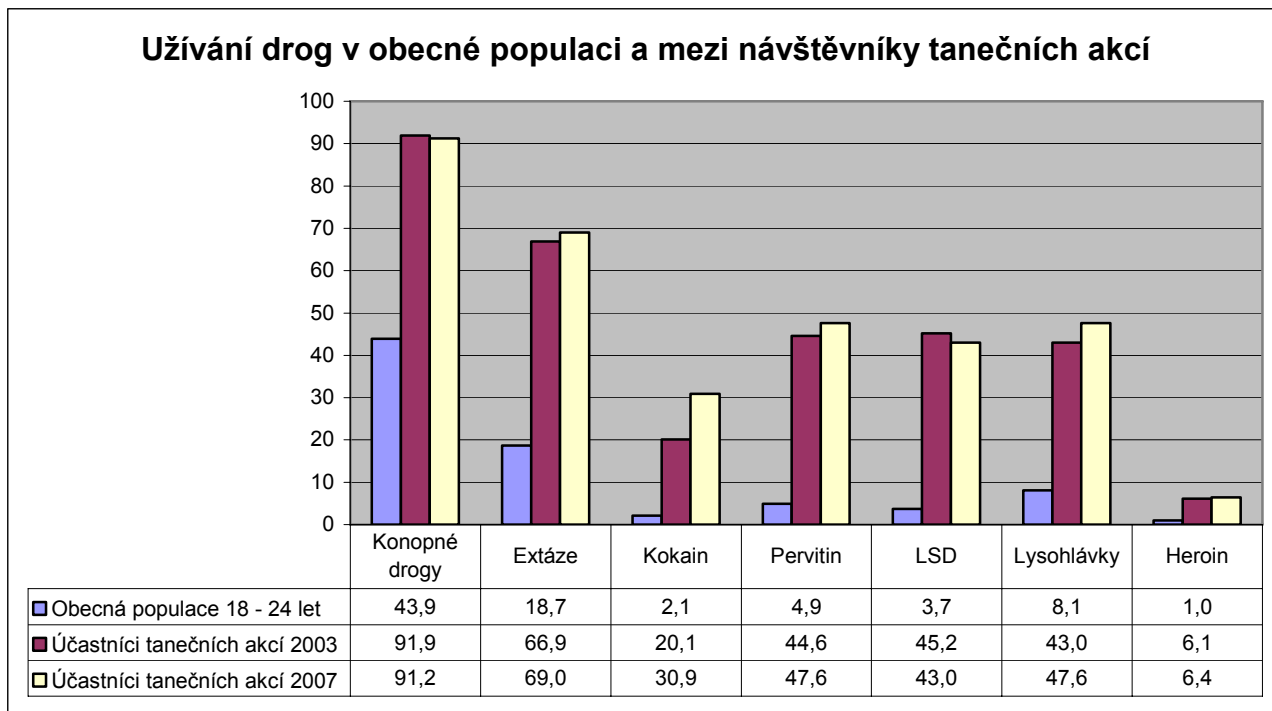
Kubů, P., Škařupová, K., Csémy, L. 2006. *Tanec a drogy 2000 a 2003*. Praha: Úřad vlády ČR.

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. 2006. *Výběrové šetření o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel České republiky zaměřené na zneužívání drog*. Praha: ÚZIS ČR.

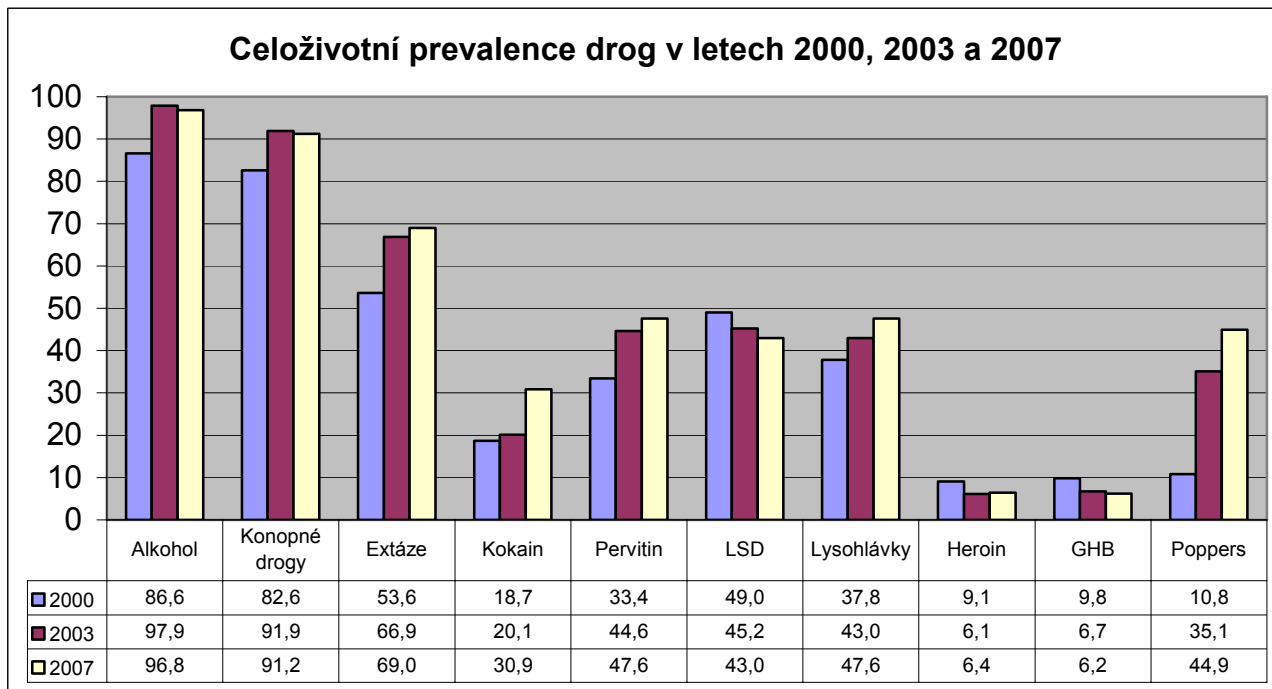
Winstock, A.R., Griffiths, P., Stewart, D. 2000. Drugs and the dance music scene: a survey of current drug use patterns among a sample of dance music enthusiasts in the UK. *Drug and Alcohol Dependence* 64: 9–17

6. Grafická příloha

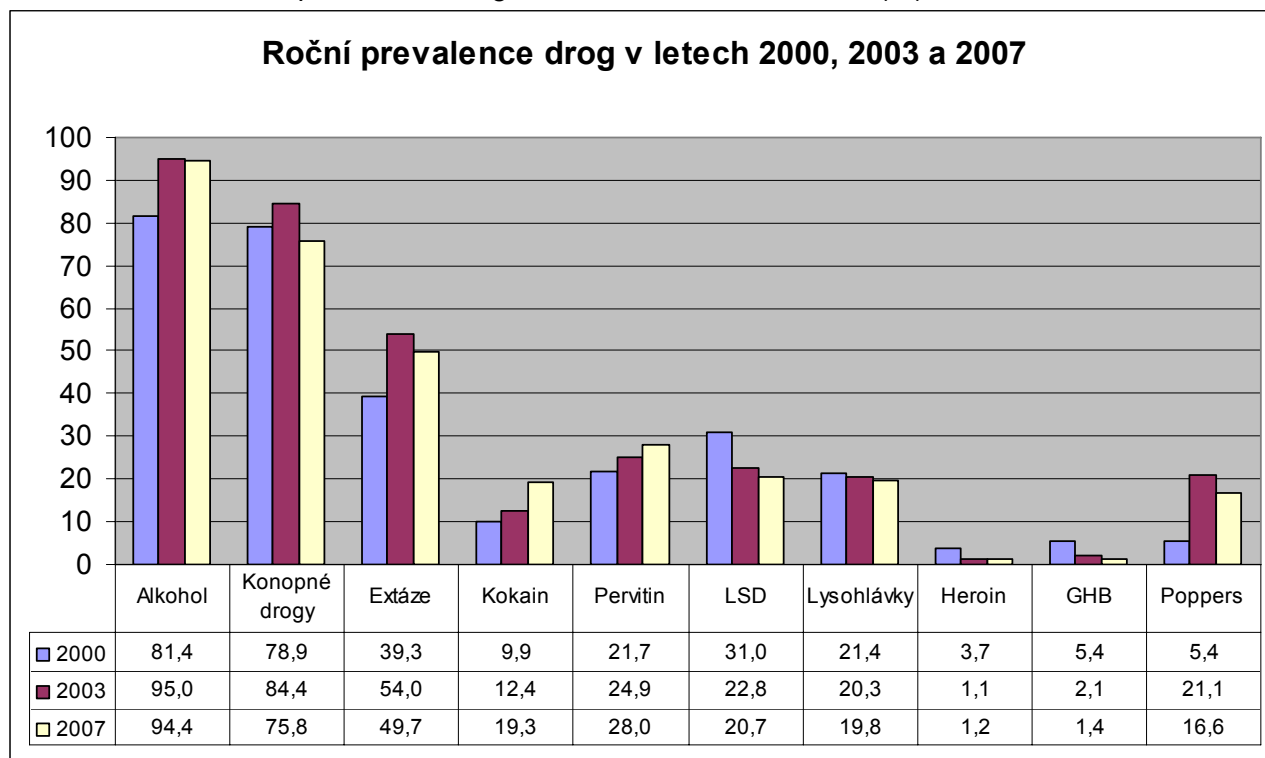
Graf 1: Srovnání celoživotní prevalence užívání drog v obecné populaci (věk 18-24 let) a mezi návštěvníky tanečních akcí (%)

Graf 2: Srovnání celoživotní prevalence drog v letech 2000, 2003 a 2007 (%)

Graf 3: Srovnání roční prevalence drog v letech 2000, 2003 a 2007 (%)

Graf 4: Třicetidenní prevalence drog v letech 2003 a 2007 (%)

